

Janina Sabat

RECENZJA KSIĄŻKI KATARZYNY HUL, EWELINY POLAK, MONIKI
KIJOWSKIEJ, ALEKSANDRY JACKOWICZ *JĘZYK MIGOWY MEDYCZNY.
RATOWNICTWO MEDYCZNE. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE DO NAUKI,
ĆWICZENIA* (RS DRUK DRUKARNIA WYDAWNICTWO, RZESZÓW 2015)

Język migowy medyczny. Ratownictwo medyczne. Materiały dydaktyczne do nauki, ćwiczenia to książka niewątpliwie intrygująca. Jest ona ważnym głosem w szeroko rozumianej dydaktyce języka migowego i pomimo iż nie jest to książka typowo pedagogiczna, uważam, że warto, aby zapoznali się z nią nie tylko pedagodzy wykładający na kierunkach medycznych, ale również nauczyciele wszystkich typów szkół.

Autorkami tej niepozornie wyglądającej książki są: Katarzyna Hul (surdopedagog, biegły sądowy, tłumacz, trener i wykładowca języka migowego, doradca zawodowy), Ewelina Polak (osoba niesłysząca, nauczyciel języka migowego, absolwentka Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania), Monika Kijowska (surdopedagog, ratownik medyczny, tłumacz, trener i wykładowca języka migowego) oraz Aleksandra Jackowicz (surdopedagog). Treści zawarte w książce były konsultowane medycznie przez dra n. med. Wojciecha Domka, lekarza, specjalistę laryngologa.

Omawiana publikacja składa się ze wstępu, dziewięciu, nienumerowanych, rozdziałów oraz spisu literatury przedmiotu. Zawiera ilustracje autorstwa Gabrieli Łajko oraz inne istotne tematycznie grafiki.

W pierwszej, teoretycznej części książki znajdują się rozdziały wprowadzające w specyfikę komunikacji w języku migowym. Są one bogatym źródłem wiedzy, nie tylko dla pedagogów, nauczycieli czy wykładowców, ale również dla językoznawców i badaczy języka.

Wstęp zawiera informacje o tym, co skłoniło autorki do napisania tego podręcznika, oraz że był on przygotowywany z udziałem osób niesłyszących.

We *Wprowadzeniu* dowiadujemy się, jak duża jest liczba osób z uszkodzonym narządem słuchu w Polsce, a także że uszkodzenia te mogą powstać na każdym etapie rozwojowym człowieka. Znajdujemy tu również informacje o tym, czym jest język migowy i jakie środki używane są do komunikacji z osobami niesłyszącymi. Autorki w prosty i jasny sposób wyjaśniają różnicę między Systemem Językowo-Migowym (SJM) a Polskim Językiem Migowym (PJM). Jest to niezmiernie ważne rozróżnienie w procesie dydaktycznym: co innego bowiem znajdzie zastosowanie w komunikacji z osobami, które nie słyszą od urodzenia, a co innego z osobami, które niedosłuch nabyły. W tej części książki znajdziemy również listę specyficznych ograniczeń doświadczeń językowych u osób z prelingwalnym uszkodzeniem słuchu.

Kolejny, bardzo krótki (tylko jednostronicowy), rozdział, zatytułowany *Komunikowanie się z osobami niesłyszącymi według raportu NIK*, wydzielony został zapewne ze względu na swoją wartość merytoryczną. Zawiera on bowiem fragmenty wypowiedzi Joanny Kozak, koordynatorki kontroli NIK.

Równie krótki, ale bardzo ważny rozdział *Ważne wskazówki w komunikowaniu się z osobami niesłyszącymi* zawiera dwadzieścia punktów ułatwiających porozumiewanie się z głuchym rozmówcą. Autorki wspominają o istotnych sprawach, na które osoba słysząca raczej nie zwróci uwagi w procesie komunikacji z osobą niesłyszącą, np.: na dobór odpowiedniego i prostego słownictwa z uwagi na mniejszy jego zasób u osób niesłyszących, stosowanie regulatorów konwersacyjnych, unikanie przenośni, eufemizmów, idiomów, homonimów, aluzji i dwuznaczności.

Rozdział *Budowa ucha, głuchota i klasyfikacja uszkodzeń słuchu*, podzielony na cztery, niewydzielone w spisie treści, podrozdziały (*Co i jak słyszy ucho ludzkie; Przyczyny głuchoty i niedosłuchu; Czas wystąpienia uszkodzenia słuchu, możliwość opanowania języka ojczystego i mowy; Klasyfikacja uszkodzeń słuchu*), zawiera najważniejsze, przekazane w prosty i jasny sposób, informacje dotyczące anatomii narządu słuchu, przyczyn głuchoty i niedosłuchu oraz ich klasyfikacji.

W rozdziale *Daktylografia* znajdujemy wyjaśnienie tego pojęcia oraz wskazówki do nauki daktylografii.

W następnym rozdziale (*Alfabet*) autorki opisują alfabet języka migowego: znaki statyczne w pozycji klasycznej, znaki statyczne w pozycji odmiennej od klasycznej, znaki dynamiczne, znaki polskich liter, znaki diagrafów. Robią to

w bardzo profesjonalny, umiejętny i dydaktycznie interesujący sposób, dzięki czemu nawet osoba, która nigdy wcześniej nie uczyła się języka migowego, będzie w stanie sama opanować jego alfabet. Rozdział kończą ćwiczenia, zbiory słów do literowania oraz grafika z tzw. Polskiego Alfabetu Palcowego (PAP).

Rozdział *Liczebniki* zawiera zrozumiały i klarowny opis tego, jak „zamigać” poszczególne liczebniki. Całość zamyka ilustracja ułatwiająca ich naukę w języku migowym oraz ćwiczenia utrwalające zdobytą już wiedzę.

Kolejny rozdział, zatytułowany *Pierwszy kontakt*, który powoli wprowadza nas w typowo ćwiczeniową, praktyczną część książki, rozpoczyna się od przejrzystej infografiki zawierającej komentarz gramatyczno-leksykalny. Autorki po raz kolejny w zadziwiająco prosty sposób tłumaczą zasady budowania zdań w języku migowym. Dalsza część tego rozdziału zawiera ćwiczenia praktyczne, polegające m.in. na przekształceniu zdań z Polskiego Języka Migowego na zdania w Systemie Językowo-Migowym, miganiu dialogów zarówno w SJM, jak i PJM, układaniu dialogów.

Ostatni rozdział *Blok – ratownictwo medyczne* rozpoczynają ćwiczenia z obszaru wywiadu ratowniczego SAMPLE, z zakresu synonimów, by w końcu przejść do kolejnego, bardzo obszernego ćwiczenia migania poszczególnych znaków migowych. Każde z wymienionych w tym rozdziale słów zawiera obszerny, prosty opis, umożliwiający przyswojenie materiału. Na końcu znajduje się ilustracja z opisem układu palców wykorzystywanych we wspomnianym ćwiczeniu z ideografii.

Książka autorstwa Kijowskiej, Hul, Jackowicz i Polak, mimo iż ma raczej charakter skryptu, niewątpliwie jest ważnym głosem w jakże interesującym obszarze dydaktyki języka migowego. Jest ona cennym źródłem wiedzy nie tylko dla surdopedagogów, ale również dla nauczycieli przedmiotów szkolnych w szkołach z oddziałami integracyjnymi, do których przecież chodzić mogą uczniowie z mniejszą lub większą wadą słuchu. Warto, aby nauczyciel pracujący z takim uczniem wiedział, w jaki sposób konstruować komunikaty, by były one dla niego zrozumiałe.

Chociaż nie jest to książka *stricte* pedagogiczna, to serdecznie zachęcam do jej przeczytania, według mnie bowiem jest ona nowatorskim ujęciem nieopisanego jeszcze w literaturze tematu związanego z nauczaniem medycznego języka migowego. Publikacja ta ma wartość dydaktyczną i pedagogiczną, uwrażliwia bowiem na problemy drugiego człowieka, który z powodu swojej głuchoty ma trudności w życiu społecznym.

Zgodnie z moim stanem wiedzy książka *Język migowy medyczny. Ratownictwo medyczne. Materiały dydaktyczne do nauki, ćwiczenia* autorstwa Katarzyny Hul, Eweliny Polak, Moniki Kijowskiej, Aleksandry Jackowicz jest pionierską pozycją poruszającą ten konkretny temat – temat edukacji przyszłych pracowników służby zdrowia w zakresie medycznego języka migowego.

Zachęcam do zapoznania się z tą niewielką, ale jakże wartościową książką.